

Näkökulmia koulutuksen sisältöihin ja koulutuksen arviointiin

Vesa Suominen

Kirjastoseuran vuosikokousseminaari

pe 26.10.2012

- 1) Taustaa
- 2) Itse arvioinnista

”Kehitystarpeita

- Kaikilla sidosryhmillä (opetuksen antajat, rahoittaja, opiskelijat ja työntekijät...) tarve saada selkeä kuva opetuksesta ja sen antamasta pätevyydestä
- Tarvetta kehittää yhdessä oppisisältöjä nopeasti muuttuvassa maailmassa
- Kattava kuva ja vertailtavuus kansainväliseen tilanteeseen
- Kuka ottaa tämän tehtävän johtamisen roolin ja mikä on Kirjastoseuran ja valtionhallinnon rooli tässä?
- **Olemme siirtyneet koulutusmarkkinoihin Suomessakin”**

(Lähde: Saarti Seinäjoen koulutusseminaarissa 25.4.2012)

Oppiainehistoriallista taustaa:

Meillä oli **”Kirjastotiede ja informatiikka”**

- jonka ydinsisältönä olivat kirjastoasiat ja lisänä joukko muita ”kirjastonkaltaisia” asioita.

Nyt meillä on **”Informaatiotutkimus”**

- jonka sisältönä on joukko ”enemmän tai vähemmän kirjastonkaltaisia asioita” (IS, IR, IM/KM yms., Internetkin usein),
- **mutta itse kirjasto vain jokseenkin heikosti**
- ja opettajista entistä harvemmillä henkilökohtaista kokemusta kirjastoalalta.

Meillä myös on **Amk-linjat**

- jotka suuntautuvat konkreettisemmin kirjastoalan koulutukseen,
- mutta joiden opettajat esimerkiksi usein ovat informaatiotutkimuksen kautta alalle tulleita (vaikka työkokemusta kirjastoalalta voidaan edellyttää).

Kuka huolehtisi kirjastoasioista?

- *MOTTO: ei ole syntaktinen virhe*
 - ✘ *sanoa ”K”*
 - ✘ *ilman, että jatkaa heti perään ”... & I”.*

Ei ole itsestään selvää,

- että kaikki, mikä informaatiotutkijaa kiinnostaa, olisi kirjastojen kannalta relevanttia
 - tai että kaikki tai edes riittävä osa kirjastojen kannalta relevantista tulisi riittävästi esiin informaatiotutkimuksessa.
 - Kirjastoalalla **ei ole varsinaisesti tunnustettua asemaa edes osa-alueena** (ei yhtään kirjastoasioihin kohdennettua opetus-/tutkimusvirkaa koko maassa, esim.)
- ➔ Itse kirjastoalan piirissä on syytä kantaa huolta nimenomaan kirjastoalan tarvitsemasta koulutuksesta**

”Laaja-alaisuus”, toki,

MUTTA MISSÄ RAAMISSA LAAJENTAEN?

- **viestintä** hyvin yleisesti tai esim. **viestintäteknologia**?
- **julkisuus** kuten journalistiikassa?
- **kasvatus ja opetuskin**, ehkä?
- **informaatio** sellaisenaan kuin se näyttäytyy informaatiotutkimuksessa (= ”tietämään tuleminen” → ”tiedonhankinnan tiede”, ehkä yleisimmällä tasolla)?
- **vai mikä?**

2) Itse arvioinnista

- ❖ Kuka arvioisi / koordinoisi arviointia?
- ❖ Yksi hahmotelma tarpeellisista oppisisällöistä
- ❖ Kirjastokoulutuksen (ja –tutkimuksenkin) subjekti

Kuka arvioisi / koordinoisi arviointia?

OKM: kirjastohallinnot (yleinen & tieteellinen puoli)

- ”tilaajapäällikkönä” kirjastokoulutuksen suhteen:
- Seinäjoen seminaarissa OKM:n edustaja ei lämmennyt roolille.

Perustettava OKM:n koulutuksen arviointikeskus?

- Voiko arvioida kyllin sisällöllisesti?
- Olisiko kirjastokoulutus edes arvioinnin kohde (vaiko ”informaatioala” tms.)

Alan Seurat yhteistyössä myös muiden toimijoiden kanssa

- Mahdollistaisi sisällöllisyyden ja orgaanisen yhteyden itse alan kanssa
- Koordinointi & työnjako suhteessa OKM:n koulutuksen arviointikeskukseen

Tarpeellisen oppisisällön ainekset

”Kirjastoteoreettinen” tieto ja ymmärrys

- ✘ Kyky pohtia kypsästi, mikä on kirjasto, mikä se voisi olla jne.?

Järjestelmätieto (”*status quo*”)

- ✘ Kokoelmat ja bibliografia, niiden standardit, järjestelmät, rakenteet yms.
- ✘ Kirjastoalan institutionaalinen todellisuus

& -taidot → järjestelmäymmärrys

- ✘ Kokoelmiin ja bibliogr. järjestelmiin liittyvät taidot (tallennus, haku, kehittäminen, arviointi yms.)
- ✘ Hallinnon ja johtamisen käytännöt ja taidot

Tietoa muista kirjastotoimen kannalta merkityksellisistä todellisuuden osa-alueista, esimerkiksi

- ✘ Kirjaston käyttäjät ja heidän toimensa, käyttö, IL-opetus yms.
- ✘ Aineiston tuotanto ja aineistot, julkaisutoim., ”sisältöjentuntemus”.
- ✘ Viestintä-, informaatio- ja dokumentaatiotekniikat, -sociologia yms.
- + Näihin liittyvät taidot (tällä kertaa SOME-taidot yms. Ehkäpä?)

Näitä ”kirjastoteoriankin” painotuksista riippuen

”Kirjastoteoriasta” vielä sananen

”Kyky pohtia kypsästi”.

- 1) ”Kyky pohtia”, ei siis valmiiksi annettu yksi ja oikea teoria.
 - Pohdinnassa relevanttia mm. ihmis-, yhteiskunta-, ja kulttuuri-näkemykset
 - Aines, jota ei juurikaan ole esillä ainakaan alan yliopistollisessa koulutuksessa
 - Olisi erinomaisen tarpeellinen alan yleisen kehityksen, ammatillisuuden, kirjastopoliittisen suuntautumisen yms. kannalta
- 2) Kovinkaan ”kypsää” ei ole keskustelu ulottuvuuksilla
 - # Digi vs. kirja (& ”kirjan [= painetun koodeksin] tulevaisuus”)
 - # ”kirjavarasto” vs. ”kohtaamispaikka” (l. ”olohuone”)

Kirjastokoulutuksen subjekti?

- *Edelleen ajankohtainen ajatus:*
(”Avoin kirje informaatiotutkimuksen opettajille” / VS, 8.3.2006,) http://kirjastoseura.kaapeli.fi/etusivu/lehti/keskustelu?modeyksi=yksi&teksti_id=5938
- **Koulutusyksiköiden yhteistyöelin erityisesti kirjastoalan koulutuksen kysymyksiä varten.**
- Kohtuutonta ei myöskään olisi, jos maassa olisi **edes yksi kirjastokoulutuksen ja –tutkimuksen professori**, joka voisi sitten muun ohella johtaa puhetta tuossa yhteistyöelimessä,
- jonka jäseninä taas voisivat olla **koulutusyksikkökohtaiset yhdyshenkilöt.**
- Voisiko **edes** tällaiseen osallistuminen olla **yhtenä kriteerinä sille, että jokin koulutus tuottaa pätevyyden kirjastoalalle?**

Arviointi sivistyneenä keskusteluna

- johon osallistuu eri puolilta asiaan osallisia
- ja joka sitä kautta voi tavoittaa Saartin esittämiä tavoitteita

MUTTA:

- Asianosaisten pitää tunnustaa keskusteltavan asian keskustelunarvoisuus,
- ja siinä voi institutionaalisista rakenteistakin olla apua (eli kirjastokoulutuskin jollain tavoin ”**virallisesti olemassa**” eri tahojen tunnustamana)

Seurat (vs. valtionhallinto, esim.) arvioitsijana

- Erityisesti edellyttää yhteisymmärrystä siitä, että myös kirjastoalan koulutuksesta pitää keskustella
- Parhaimmillaan tuottaa juuri **sivistynyttä keskustelua, jonka tuloksilla on jotain arvovaltaakin ja sitä kautta vaikusta.**

Kiitoksia!